

Златни накит из атеничких хумки (VI век п.н.е.)

ПОЧИНАК У ДОЛИНИ

Праисторијске хумке у селу Мојсиње код Чачка. – Да ли се ради о припадницима истог племена коме је припадао и кнез из Атенице и о каквом је племену реч...

Када је пре четири деценије један сељак из Атенице, села недалеко од Чачка, копао земљу на свом имању, са запрепашћењем је установио да подиже шталу на нечијим гробовима. Позвао је стручњаке из Народног музеја у Чачку и тако су откривене праисторијске хумке, скупине гробова прекривене земљом.

Урна

и накит из бронзаног доба

- Мојсиње -

- Народни музеј Чачак -

У средишту једне од њих, спаљивањем је био сахрањен високи племенски старешина са краја VI и почетка V века пре наше ере, сада чувен под именом „атенички кнез”. У централном делу друге, обимом мање хумке, била је сахрањена његова жена, кнегиња. И кнежев и кнегињин гроб окружени гробовима саплеменика били су богати налазима – јонском, увозном керамиком, цевчицама и пчелицама од сребра, злата, ћилибара, перлама од стаклене пасте... Ови предмети могу се видети и данас у чачанском музеју.

Непознато племе

Али, о каквом племену је реч и над ким је кнежевао атенички кнез, наука још увек не успева да разлучи. Сматра се да је између Илира, на западном и Трачана, на источном делу Балканског полуострва постојао широк појас мањих племена који су попримили утицаје и једних и других. У гвоздено доба (од 900. до 400. г.п.н.е.), доба атеничког кнеза, живели су на овом простору Трибали, Дарданци, Пеонци...

Ојнохоа (VI век п.н.е.)

- Народни музеј Чачак -

Одговор можда крију четири нове хумке откривене у селу Мојсиње (такође околина Чачка) на локалитету Лугови, на коме данас истражују археолози чачанског Народног музеја и Археолошког института САНУ из Београда: Лидија Никитовић, Милорад Стојић и Растко Васић.

Од четири узвишице правилног облика три су прекривене травом и високим стабљикама кукуруза, а једна се већ ископава. Мештани који по упуствима археолога раде на хумкама пронађеним у његовом селу, препланули под јаким сунцем које никада није било пријатељ копача, ашовима су ових дана наишли на један слој прекривен облацима:

„Да ли су то оквири неких гробних конструкција или је реч само о једном каменом плашту који је имао улогу да хумку заштити од осипања, још увек не можемо да кажемо. За сада су делимично претражена два крајња гроба, а врх гвозденог копља (прелаз из VII у VI век п.н.е.) пронађен је случајно, мимо гробне целине, вероватно избачен орањем”, објаснила је Лидија Никитовић екипи Образовно-научног програма Телевизије Београд (Научна редакција) и аутору овог текста који су прошле недеље заједно посетили локалитет Лугови.

Хумке у моди

Познато је да је човек гвозденог доба сахрањивао своје мртве у долинама, а насеља подизао у брдско-планинским пределима. Тако и четири хумке у Луговима чине некрополис непознатог племена или рода чије станиште треба тражити на оближњој планини Острици. Сахрањивање под надгробним хумкама било је око 1000.г.п.н.е. у моди код различитих етничких групација на целом европском подручју. Оне су своје старешине спаљивањем или скелетно сахрањивале у средишњем, а саплеменике нижег ранга полагали су на периферном делу хумке:

Златна пчела из атеничких хумки (VI век п.н.е.)

„На основу димензија хумке у Луговима знамо да то неће бити неки репрезентативни налаз, као што је био случај са хумком атеничког кнеза која је у пречнику имала педесет метара. Ипак, очекујем да ћемо у централном гробу наћи неког од угледнијих чланова племена или нешто од предмета који би могли нешто више да нам кажу о каквом је племену реч”, каже Лидија Никитовић.

Реконструкција неолитске куће и у њој

праисторијског грнчара

Археолошка ископавања која се овога лета одвијају на територији општине Чачак представљају мали део пројекта „Етнокултурни односи у метално доба на централном Балкану” који је прихватило и одобрило Савезно министарство за науку, али за чије остварење средства никада нису нађена. Од свега што је замишљено, остварује се тек делић уз скромну али драгоцену помоћ општина на чијем подручју археолози истражују.

Светлана Марковић